

Podplukovník ing. Miloslav Buzek,  
podplukovník ing. Josef Bergman,  
podplukovník ing. Ladislav Čech

## VOJENSKÉ UMĚNÍ

# BOJOVÁ POKHOTOVOST

### Hlavní zásady bojové pohotovosti NATO

Změny v poměru sil mezi socialistickou a kapitalistickou společenskou soustavou ve světě se promítají v plném rozsahu do vojenskopolitické situace stře-doevropského válčiště. Růst politické, ekonomické a vojenské autority socialistické společenské soustavy nutí hlavní imperialistické mocnosti k realistič-tější zahraniční politice.

Současně s tím však v západní Evropě znovu se aktivizují síly, které nemají zájem na uvolnění politického napětí. Tak např. v NSR přetrvávají ve vlivných politických a vojenských kruzích tendence pokračovat ve snahách o likvidaci NDR. Obdobně mnozí vedoucí představitelé NATO a velení paktu nemají zájem na brzkém vyřešení naléhavých evropských problémů a všestranně sabotují aktivitu socialistického tábora v této otázce.

Výsledky zasedání vrcholných orgánů NATO z prosince 1971 potvrdily, že se Spojeným státům znova podařilo u vlád svých spojenců v NATO prosadit odsunutí konkrétních příprav ke svolání konference o evropské bezpečnosti a vyvolat atmosféru nezbytnosti dalšího rozvíjení vojenského potenciálu NATO. Vojenský rozpočet evropských členských zemí NATO na r. 1972 byl zvýšen o miliardu dolarů a vláda NSR odsouhlasila zvýšit příspěvek na udržování ame-rických ozbrojených sil na území NSR. Jako protihodnotu slíbila vláda USA nesnižovat prozatím stav ozbrojených sil USA v Evropě.

Plán výstavby ozbrojených sil a členských států NATO v nejbližších pěti le-tech, schválený Výborem pro plánování obrany stanoví další modernizaci koa-ličních armád, odstraňování disproporcí na jednotlivých evropských válčištích a zvyšování schopnosti vést různé druhy válek.

Vojenská situace v Evropě a stav ozbrojených sil Severoatlantického paktu v současné době vytváří lepší podmínky pro vedení jaderné války, než pro ve-dení války pouze konvenčními prostředky.

Avšak koncepce na vedení jaderné války není pro NATO v současné době výhodná. Rozhodujícím kritériem, který omezuje koncepcí jaderné války nepříteli je mohutný raketový jaderný potenciál Sovětské armády. Ten je hlavním důvodem, proč velení USA a Severoatlantického paktu plánuje na středoevropském válčišti jen takové politické a vojenské cíle, k jejichž realizaci by nebylo nutné používat jaderné prostředky. Velení NATO si totiž dobře uvědomuje katastrofální důsledky vedení jaderné války pro státy západní Evropy.

Působí zde i druhý základní činitel, tj. vysoká bojová pohotovost a bojeschopnost armád států — účastníků Varšavské smlouvy a zvláště pak přítomnost sovětských vojsk ve střední Evropě.

Z těchto důvodů plánuje velení Severoatlantického paktu vojenské operace na evropském válčišti v několika variantách, od konvenční až po všeobecnou jadernou válku a tomu podřizuje výstavbu i přípravu svých ozbrojených sil.

Protože středoevropské válčiště je rozhodující, jsou zde rozmístěny nejpočetnější a nejlépe vyzbrojené a vycvičené síly celého paktu. Uskupení a rozmístění svazů, svazků a útvarů odpovídá zámyslu velení NATO pro vedení války. Divize jsou rozmístěny na předpokládaných směrech zasazení a dostatečně rozptýleny do šířky a hloubky.

Přesto, že ČSSR není na hlavním strategickém směru Severoatlantického paktu, věnuje velení NATO značnou pozornost uskupení svých sil v tomto pásmu a trvale je posiluje.

Americké, francouzské a západoněmecké svazky, které jsou rozmístěny v pásmu proti ČSSR, jsou na nejvyšších početních stavech všech spojeneckých pozemních vojsk. Jsou dobře vyzbrojené, s vysokým stupněm mechanizace a motorizace a mají většinou charakter tankomechanizovaných svazků.

Za jednu z rozhodujících podmínek úspěšného vedení operací s použitím konvenčních prostředků považuje velení NATO leteckou podporu pozemních vojsk taktickým letectvem. Pro tuto operaci v závislosti na konkrétní situaci může být vyčleněno až 80 % z celkového bojového úsilí taktického letectva. Výslednost je zvláště předpokládáným použitím vysoce účinných prostředků ničení, jako je napalm, protizemní RS a tříštivé — kuličkové pumy.

I když budování ozbrojených sil v poslední době se zaměřuje na výstavbu konvenčních sil, neomezuje výstavbu prostředků jaderného napadení. Vytváří nové, zdokonalené systémy řízených střel s větší rychlostí střelby a většími palebnými možnostmi.

Důležitým prvkem je taktické letectvo. Jeho uskupení na středoevropském válčišti představuje početně nejsilnější a nejlépe vycvičené síly paktu. Může zahájit bojovou činnost překvapivě bez posílení a mobilizace, vést operace v celém pásmu a podle zámyslu a plánů velení NATO soustřeďovat úsilí na hlavní strategickém směru proti NDR a vyčlenit potřebné síly i proti ČSSR. Moderní letouny jsou schopny vést vzdušné operace na celou hloubku území ČSSR.

V posledním období byl v pásmu proti ČSSR posílen i systém PVO novými americkými protiletadlovými oddíly kanónů a řízených střel, určených k obraně pozemních vojsk a hlavního uskupení amerického letectva proti nízkolétajícím cílům. Americké pozemní vojsko bylo kromě toho posíleno i organickými jednotkami ručních protiletadlových řízených střel REDEYE, které byly začleněny do všech mechanizovaných a tankových praporů divizí, lehkých obrněných pluků a oddílů hlavního atomového dělostřelectva.

Operační a bojová příprava sil Severoatlantického paktu probíhá podle jed-

notného plánu a podle jednotlivých válčišť. V uplynulém období se převážně procvičovalo vedení obranných operací v omezené válce s přechodem do proti-útoků se zvláštním důrazem na vedení tzv. utajené války v období prudkého zostřování mezinárodní situace, která zahrnovala nejen vojenská opatření v posilování ozbrojených sil ze zámoří a mobilizaci, uvádění štábů a vojsk do bojové pohotovosti a zaujímání operační sestavy, ale i psychologickou válku.

Při rozsáhlých velitelsko-štábních cvičeních byla vytvářena složitá vojensko-politická situace, při které byl brán zřetel na skutečné události, příprava a rozpoutání války i vedení operací odpovídala koncepci „pružné reakce“, použití ozbrojených sil nebylo nenadálé, ale postupné a podobně tomu bylo i u přechodu na použití jaderných zbraní. Uskupení ozbrojených sil zpravidla odpovídalo skutečnému stavu.

Při cvičení byly zdokonalovány způsoby organizace řízení vojsk, udržování trvalého spojení, vedení průzkumu, používání jaderných zbraní, organizace ochrany proti zbraním hromadného ničení a materiálně technické zabezpečení vojsk.

Značná pozornost je věnována ideologickému zpracování vojsk. Vojáci jsou vedeni k nenávisti ke komunismu a nebezpečím komunismu je zdůvodňována veškerá činnost, zvláště udržování vysoké bojové pohotovosti.

Zámysl použití uskupení vojsk proti ČSSR vychází z politických a vojenských důvodů, které bude chtít velení Severoatlantického paktu ve válce obsáhnout.

Při zahájení války konvenčními prostředky může nepřítel mít zámysl v pásmu proti ČSSR překvapivým použitím letectva, především na vojska, zlepšit poměr sil v pozemním vojsku, zároveň úderem na obsazená letiště, objekty systému PVOS, velitelská stanoviště a řídicí a komunikační centra na území ČSSR vybojovat nadvládu ve vzduchu, dezorganizovat vedení státu, velení a činnosti vojsk, izolovat prostor vedení války a tím vytvořit podmínky pro úspěšné vedení operací pozemních vojsk.

Současně s tím může pozemní vojsko přejít do útoku na nejvhodnějších směrech s cílem přenést boj na území ČSSR, rozbít uskupení vojsk rozmístěné v západní části státu a po přisunu hlubších operačních záloh rozvíjet útok východním směrem.

Při rozpoutání jaderné války může hlavní úsilí zaměřit na dosažení maximálního překvapení jaderným útokem s cílem zlomit údernou sílu armád států — účastníků Varšavské smlouvy, dezorganizovat velení a ochromit řízení státu. Se zahájením prvního hromadného úderu nebo v jeho průběhu by přešla pozemní vojska do útoku s úkolem využít výsledků jaderného úderu k rozbíjení uskupení vojsk na území ČSSR a vyřadit celý stát z války.

**Bojová pohotovost ozbrojených sil Severoatlantického paktu** je na vysoké úrovni a umožňuje převedení sil z mírového na válečný stav. K zvýšení bojové pohotovosti ozbrojených sil NATO byly vydány již v r. 1957 společné směrnice pro uvedení NATO do bojové pohotovosti. Hlavním cílem těchto směrnic bylo ujednotit systém vyhlašování bojových poplachů a dosáhnout rychlého vyvedení vojsk s úplným materiálním vybavením do poplachových prostorů, v nichž dokončit přípravu vojsk k zahájení bojové činnosti.

Ozbrojené síly NATO rozmístěné v Evropě mohou být uváděny do bojové pohotovosti dvěma poplachovými systémy:

1. oficiálním systémem poplachů a
2. válčným systémem poplachů.

Oba systémy počítají s možností vzniku omezené nebo všeobecné jaderné války v Evropě a to jak s překvapením, tak i po určitém období rostoucího napětí v mezinárodní situaci.

**A. Oficiální systém poplachů** využívají ozbrojené síly NATO k uvádění vojsk do bojové pohotovosti při postupném zhoršování mezinárodně politické situace a dostatku zpráv o činnosti protivníka (zejména o jeho přípravách k zahájení války). Zahrnuje politická, hospodářská a vojenská opatření k uvedení do plné bojové pohotovosti spojeneckých sil NATO i národních sil jeho členských států a převedení jejich hospodářských systémů z mírového na válečný stav.

V rámci oficiálního systému poplachů mohou být vyhlášovány 3 stupně poplachů a to: prostý, zvýšený a všeobecný.

**B. Válečný systém poplachů** využívají ozbrojené síly Severoatlantického paktu k uvedení vojsk do bojové pohotovosti i v případech, kdy vzhledem k situaci (především pro nedostatek času) nemohou proběhnout opatření plánovaná v oficiálním systému poplachů. Zpravidla to bude při prudkém a nečekaném zostření politické situace, kdy velení NATO bude chtít rychle reagovat vojenskými opatřeními bez čekání na souhlas jednotlivých členských států Severoatlantického paktu.

Válečný systém poplachů předpokládá opatření čistě vojenského rázu, týkajících se pouze spojeneckých sil paktu (vyčleněných již v míru, nebo plánovaných k předání v případě války). Tato opatření mohou být realizována skrytou formou (maskována manévry, cvičeními apod.).

V rámci válečného systému poplachů mohou být vyhlášovány 3 stupně bojové pohotovosti:

- válečné nebezpečí,
- bojová pohotovost „ORANŽOVÝ“,
- bojová pohotovost „RUDÝ“.

Oba systémy se mohou prolínat a posloupnost jednotlivých stupňů bojové pohotovosti poplachů u jednotlivých systémů poplachů nemusí být dodržena, neboť při vyhlášení kteréhokoli druhu z uvedených poplachů automaticky probíhají opatření všech předchozích, tj. nižších stupňů.

Jednotlivé stupně obou poplachových systémů mohou vyhlášovat velitelé spojeneckých sil Severoatlantického paktu i národní orgány velení ozbrojených sil jednotlivých členských států.

Uvedené druhy bojových poplachů a bojových pohotovostí vychází ze současné strategické koncepce uplatňované v Severoatlantickém paktu. Tato koncepce uvažuje dvě základní varianty zahájení války.

První varianta vychází z požadavku vytvořit po zahájení války nezbytné týlové a mobilizační zabezpečení. Předpokládá proto, že v souladu se zostřováním mezinárodní vojenskopolitické situace budou přijímána postupná opatření k zvyšování bojové pohotovosti formou jednotlivých stupňů bojových poplachů. Takto vznikne přípravné období různé délky (několik týdnů až měsíců).

Druhá varianta počítá se zahájením bojových operací nenadálým napadením s využitím momentu překvapení. V takovém případě budou vojska uvedena do bojové pohotovosti ve zkrácených časových lhůtách vyhlášením všeobecného poplachu. Boj zahájí bojeschopné síly. Nezbytná týlová, technická a mobilizační opatření budou probíhat až v průběhu boje.

Vzhledem k bojové síle a připravenosti spojených ozbrojených sil států-účastníků Varšavské smlouvy je však zahájení války nepřipravenými silami

nepřítele, bez týlového, technického a mobilizačního zabezpečení málo pravděpodobné. Aby dosáhl alespoň určitého stupně připravenosti, může před zahájením bojových operací nenadálým napadením uskutečňovat částečně týlové, technické a mobilizační opatření skrytě (zastírat je zdánlivými běžnými mírovými opatřeními, jako např. střídání vojsk ze zámoří, přísuny materiálu pro velká ohlášená cvičení, vyvádění vojsk z kasáren do prostorů za účelem cvičení či střelb apod.).

Podcenění každé z uvedených variant by mohlo mít negativní vliv na počáteční průběh války. Proto je nezbytné bděle a ostražitě sledovat všechna opatření nepřítele a současně trvale udržovat ozbrojené síly na vysokém stupni bojové pohotovosti a připravenosti k odražení možného útoku nepřítele.

K získání nezbytných návyků pro dosahování co nejkratších časových norem bojové pohotovosti probíhají v ozbrojených silách NATO metodické nácviky i prověrky bojové pohotovosti. Nácviky a prověrky probíhají bez výjezdu z kasáren nebo s výjezdem do poplachových prostorů (shromaždišť). Prověřována je pojízdnost vozidel, použitelnost bojové techniky (zbraní, spojovacích ženijních a chemických prostředků) i stav týlového a technického zabezpečení.

Pro orientaci uvádíme některé normy, které byly dosahovány v letech 1968—1970:

- proniknutí signálu bojového poplachu u oddílu plřs . . . . do 2—3 minut
- proniknutí signálu bojového poplachu do oddílu jaderného napadení operačně taktického dosahu . . . . . do 2 minut
- proniknutí signálu bojového poplachu do rot v to . . . . . do 21 minut
- dosažení pohotovosti v poplachových prostorech u lop . . . . do 40 minut
- nástup 85 % osob a naložení materiálu v posádce (bez výjezdu) . . . . . do 130 minut
- dosažení pohotovosti v posádce (bez výjezdu) . . . . . do 150 minut
- dosažení pohotovosti ve shromaždištích (5 km od posádek) . . . . . do 180 minut

Tyto lhůty dosažení pohotovosti pozemních vojsk při prověrkách bojové pohotovosti nemůžeme brát izolovaně od celkové připravenosti zbrojených sil, především prostředků jaderného napadení. Tak např. Střední skupina armád NATO je udržována v takovém stupni bojové pohotovosti, který zabezpečuje částí sil vedení boje v pásmu ČSSR v krátké době od vydání rozkazu k zahájení boje. Pro názornost uvedeme některé přibližné údaje.

K zabezpečení neustálé pohotovosti nejdůležitějších prostředků jaderného napadení a prostředků PVO je určitá část udržována ve stálém pohotovostním systému, který zabezpečuje okamžité použití. U jednotlivých složek ozbrojených sil jsou udržovány v bojové pohotovosti tyto prostředky:

### 1. Atomové ponorky

Do 20 atomových ponorek na trvalém hlídkování nebo na základnách v evropském prostoru je připraveno do 15 minut po obdržení signálu odpálit každá do 16 řízených střel POLARIS nebo POSEIDON.

### 2. Taktické letectvo — nosiče

U každé letky je v pohotovosti část letounů připravena vzlétnout do 15 minut po obdržení signálu. Všechny technicky letouny mohou vzlétnout do 180 minut.

### 3. Operačně taktické ŘS PERSHING — 1 A

U každého útvaru v pásmu Střední skupiny armád je udržováno po jedné pohotovostní baterii, což představuje celkem asi 12 odpalovacích zařízení. Další baterie v každém oddílu mohou být uvedeny do plné bojové pohotovosti během 120 minut.

Z prostředků PVO:

#### 1. Stíhací letouny

U každé stíhací letky v obvodu PVO 4. STLV je část letounů v 5 minutové pohotovosti a část letounů v 30 minutové pohotovosti.

Zbývající letouny jsou připraveny k činnosti do 180 minut.

#### 2. PLRS:

U každého oddílu je část prostředků připravena k činnosti do 5 minut, další část do 30 minut. Zbývající prostředky jsou schopny zahájit činnost do 120 minut.

Srovnáme-li základní údaje do časové posloupnosti, můžeme sestavit pravděpodobný plán možné činnosti nepřítele: (od zahájení bojové činnosti — nebo od vyhlášení všeobecného poplachu):

- |                     |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| — do 5 minut        | — vzlet několika stíhacích letounů<br>— odpálení několika PLRS NIKE HERKULES<br>— odpálení několika desítek PLRS HAWK<br>— odpálení několika ŘS PERSHING — 1 A                                                                                             |
| — do 15 minut       | — vzlet několika desítek stíhacích-bombardovacích letounů (z toho větší počet nosičů jaderných zbraní)<br>— vzlet průzkumných letounů                                                                                                                      |
| — do 30 minut       | — odpálení dalších ŘS PERSHING — 1 A<br>— odpálení další části PLRS NIKE HERKULES<br>— vzlet dalších stíhacích-bombardovacích letounů<br>— vyvedení 50 % pozemních sil z posádek                                                                           |
| — do 90 minut       | — předsunuté jednotky pozemních sil mohou dosáhnout státní hranice ČSSR                                                                                                                                                                                    |
| — do 2 hodin        | — odpálení zbývajících ŘS PERSHING — 1 A<br>— doplnění většiny vyvedených jednotek na 85 %, což je považováno za spodní hranici bojeschopnosti,<br>— zahájení bojové činnosti předsunutých odřadů prvosledových brigád na státní hranici                   |
| — do 3 hodin        | — vzlet všech technicky schopných stíhacích, průzkumných a stíhacích bombardovacích letounů,<br>— uvedení celého systému PVO a taktického letectva do plné bojové pohotovosti,<br>— zahájení bojové činnosti prvních sledů hlavních sil na státní hranici, |
| — za 10 až 15 hodin | — příchod hlavních sil dalších svazků (3 až 4 divizí) do prostorů státní hranice.                                                                                                                                                                          |



Ozbrojené síly Severoatlantického paktu na střeoevropském válčišti a v pásmu proti ČSSR jsou na vysokém stupni bojové pohotovosti. Současná organizace a uskupení pozemních vojsk a vojenského letectva umožňuje zahájit válku bez předchozích rozsáhlých příprav.

Rozhodující význam pro odvrácení války má kvalita ozbrojených sil evropských socialistických států. Pro obranu ČSSR i všech ostatních zemí socialistického společenství je zvláště důležité jejich těsné spojení v obranném systému Varšavské smlouvy, neboť integrace jejich ozbrojených sil a systém velení znásobuje efektivnost obrany jednotlivých členských států.

Současně s tím je nutné nadále zvyšovat vysokou bojovou pohotovost a připravenost všech složek ČSLA, zvláště divizí prvního sledu, k zabránění protivníku cvičením pohraniční přechody. Včasným vyvedením vojsk do operační sestavy zmařit zámysl nepřítele vést boj na našem území. Přenést bojové úsilí na území nepřítele a vytvořit tak podmínky zasazení zdrcujícího úderu nepříteli spojenými ozbrojenými silami států — účastníků Varšavské smlouvy.

### **Hlavní podmínky zabezpečování bojové pohotovosti ČSLA**

Výsledky vědeckotechnické revoluce 70 let se plně promítly do ozbrojených sil Varšavské smlouvy. V posledních letech byla zde zavedena celá řada nových moderních zbraní. Značně se zvýšily bojové možnosti pozemních vojsk, vojska PVOS i letectva. Největších úspěchů bylo dosaženo v rozvoji mezikontinentálních raketových jaderných prostředků s vysokou bojovou pohotovostí a nezranitelností. Zároveň bylo vybudováno velké množství odpalovacích zařízení těchto prostředků.

Současný stav nahromaděných zásob jaderných zbraní USA a SSSR vytváří reálný předpoklad, že při zahájení všeobecné jaderné války mohou být v několika málo hodinách zničeny hlavní životně důležité oblasti, hlavní uskupení sil, mohou zahynout stovky miliónů lidí a ve značné míře může být zničena ekonomická základna. Nejvíce mohou být postiženy země s vysokou koncentrací obyvatelstva a průmyslu (USA, VB, NSR).

Podstatně byly zkvalitněny průzkumné prostředky. Tak např. let strategických raket lze zjistit soudobými prostředky již za 2 až 3 minuty po jejich odpálení. Obdobně lze identifikovat i let strategických letounů, přípravy operačně taktických prostředků a ozbrojených sil, s určitým předstihem ještě před jejich zasazením do boje.

Z časových i prostorových možností nepřítele při zahájení války vyplývá, že úspěch ČSLA při odrazení agrese nepřítele je přímo závislý na stavu bojové pohotovosti vojsk.

Bojová pohotovost je schopnost přejít z mírové činnosti k organizovanému plnění bojového úkolu v určeném čase a prostoru a schopnost vést úspěšně bojovou činnost v soudobých podmínkách. Je závislá na:

- vysokém morálním a politickém uvědomění a vysoké kázni všech vojáků,
- správném rozmístění, doplnění a přípravě kádřů,
- účelné dislokaci vojsk,
- rychlém a organizovaném vyvedení vojsk do poplachových prostorů, na operační a záložní letiště, palebná postavení a stanoviště,
- rychlém a organizovaném zmobilizování vojsk, štábů, týlových a teritoriálních útvarů a zařízení,
- důkladné a všestranné znalosti nepřítele a z toho vyplývající organizaci a vedení průzkumu,

- schopnosti včas a všemi prostředky odrazit vzdušný úder,
- úrovni vycvičenosti a sladěnosti jednotek a útvarů,
- schopnosti a připravenosti velitelů a štábů velet vojskům v soudobých operacích,
- úplnosti, celkovém technickém stavu a pojízdnosti bojové a dopravní techniky,
- stupni bojového, materiálně technického, letištního a zdravotnického zabezpečení,
- materiálním a organizačním zabezpečení nepřetržitého spojení a utajení na všech stupních.

Každá z těchto kritérií představuje širokou oblast výchovy a výcviku vojsk, jejíž obsah i metody plnění stanovují platné řády a předpisy. Nepovažujeme proto za nutné rozvádět podrobně jednotlivá kritéria. Naznačíme hlavní směr další činnosti pouze u těch kritérií, kde došlo v důsledku deformací r. 1968 až 69 k narušení proporcí.

Odborní pracovníci jednotlivých druhů vojsk a služeb jsou hlavními tvůrci a praktickými činiteli při odstraňování vzniklých disproporcí. Pouze oni jsou oprávněni a povinni v součinnosti s pracovníky operačních oddělení jednotlivých stupňů velení konkretizovat myšlenky 14. sjezdu o bojové pohotovosti ve svém úseku odborné činnosti.

Chceme zdůraznit, že v bojové pohotovosti není hlavních a vedlejších kritérií. Všechna mají obecně stejnou a trvalou důležitost. Podle situace může však být některé z kritérií dočasně věnována hlavní pozornost. Všechna kritéria jsou ve vzájemné dialektické jednotě, vzájemně se ovlivňují a doplňují, úspěch jednoho působí kladně na ostatní a opačně.

### **Vysoké morální a politické uvědomění a kázeň všech vojáků**

Tento úkol má trvalý charakter. Vyžaduje neustále obnovovat a upevňovat ideovou, organizační a akční jednotu armádní stranické organizace na marxisticko-leninských zásadách, zvyšovat její akceschopnost a revoluční bojovnost i úroveň práce stranických organizací jako základního článku strany.

Základní organizace a všichni komunisté by měli dosáhnout těsnějšího spojení s masami vojáků, cílevědomě rozvíjet masově politickou práci a naplňovat tak požadavek strany „čelem k masám“.

Dále je nutné pokračovat v upevňování a zvyšování autority politických pracovníků. Toho mohou dosáhnout prohlubováním stranického charakteru jejich činností, důslednou realizací leninských norem obsahu, stylu a metodách práce, aktivní kvalifikovanou účastí na řešení problémů bojové pohotovosti a bojové přípravy i těsnějším spojením s komunisty i bezpartijními příslušníky ČSLA.

Nezbytnou podmínkou úspěchu je další prohloubení družného úsilí velitelů, politických orgánů, stranických a mládežnických organizací při realizaci politiky KSČ a neustálé zvyšování účinnosti stranické a politické práce.

Dále je nutné rozvíjet třídně vyhraněný a účinný systém ideově výchovné práce a to vzhledem k zostřování ideologického třídního boje v mezinárodním měřítku, k růstu úlohy morálního faktoru v soudobé válce i se zřetelem k vážným důsledkům působení antisocialistických a pravicově oportunistických sil v myšlení lidí. Je třeba prohlubovat uvědomělost příslušníků ČSLA v duchu marxisticko-leninského světového názoru. Pěstovat v nich oddanost dělnické třídy a jejímu předvoji — Komunistické straně Československa, socialistické vlasti a společenství socialistických států. Pěstovat v nich nenávist k impe-



rialismu, vést je k uvědomělému chápání vlastenecké a internacionální povinnosti, která se projevuje v přesném a iniciativním plnění požadavků vojenské služby.

Základem ideově výchovné práce je propaganda idejí marxismu-leninismu, politiky KSČ, závěrů mezinárodních porad komunistických a dělnických stran. Ideově výchovnou práci v ČSLA budeme opírat o revoluční bojové tradice, které patří k základům všestranné výchovy k socialistickému vlastenectví a proletářskému internacionalismu. Jádrem internacionální výchovy tvoří prohlubování bratrských vztahů našeho lidu k SSSR a k naší osvoboditelce — Sovětské armádě.

— Politickou výchovu musíme rozvíjet v souladu s nároky soudobé války a tato musí pronikat do všech oblastí vojenské činnosti a vojenského života. Toho můžeme dosáhnout pouze jednotným úsilím velitelů, politických orgánů, stranických a svazáckých organizací.

V boji za přetváření myšlení příslušníků ČSLA a formování jejich politických a morálních hodnot musí sehrát výraznější úlohu též kulturně výchovná činnost.

Při zabezpečování úkolů bojové pohotovosti budeme všestranně vycházet z úkolů stanovených „Směrnicemi pro činnost politických orgánů“ a „Směrnicemi pro činnost stranických organizací“.

Jedním z naléhavých úkolů zvyšování bojové pohotovosti ČSLA je požadavek podstatně upevnit vojenskou kázeň a snížit počet mimořádných událostí.

Základem výchovy ke kázi je formování politickomorálních a bojových vlastností a uvědomělého vztahu k plnění vojenských povinností, přísně a přesný vojenský režim, vysoká náročnost náčelníků a velitelů na podřízené se současnou péčí o jejich potřeby, dovedné spojování a správné uplatňování přesvědčovacích a donucovacích prostředků výchovy. V čele úsilí za upevnění kázně musí stát především velitelé, náčelníci a politické orgány. Stranické organizace SSM musí upevňování kázně věnovat soustavnou pozornost.

Předpokladem účinné výchovy ke kázi je individuální práce s podřízenými, založená na hluboké znalosti jejich myšlení, mentality, potřeb a těžkostí. Přitom je nutné podstatně zvýšit přirozenou autoritu velitelského sboru, především jeho příkladností v plnění povinností, ve vysoké politické angažovanosti, v osobním a morálním životě, jakož i uměním náročně, ale spravedlivě hodnotit podřízené. Politické orgány a stranické organizace musí podporovat a upevňovat autoritu velitelů a jejich nedílnou velitelskou pravomoc.

### **Správné rozmístění, doplnění a příprava kádrů**

Jedním z rozhodujících předpokladů pro dosažení vysoké bojové pohotovosti ČSLA je správné uskutečňování kádrové práce. Velitelský sbor, který je páteří ČSLA, musí být zárukou důsledného plnění úkolů vojenské politiky a veškerou svou činností musí upevňovat socialistický charakter armády.

Mimořádně důležitým úkolem je dosáhnout třídně politického zpevnění velitelského sboru armády a jeho doplnění takovými občany, kteří jsou

— naprosto oddáni KSČ, uznávají její vedoucí úlohu aktivně prosazují zásady marxisticko-leninské politiky,

— jsou třídně uvědomělí a bezvýhradně hájí zájmy dělnické třídy jako vedoucí síly společnosti,

— jsou věrní zásadám proletářského internacionalismu a

— jsou morálně a charakterově pevní.

Těmto kádrům je třeba zabezpečit odpovídající vojenskou odbornou připravenost a vytvářet jim podmínky k získání potřebných znalostí a zkušeností. Na doplnění armády se podílejí všechny stranické, státní a společenské orgány a organizace. Přitom dbáme na správnou národnostní skladbu velitelského sboru.

Zvláštní pozornost budeme věnovat výběru do vedoucích funkcí a jejich soustavnému politickému vedení. Zároveň bude probíhat výběr a příprava kádrových rezerv pro řídicí a vedoucí funkce.

Úloha a místo ČSLA, zvláště pak jejího velitelského sboru v socialistické společnosti vyžaduje, aby služební poměr vojáků z povolání i v další činné službě a jejich zabezpečení bylo vždy v souladu s vysokými nároky na jejich kvalitu a náročnost služby a s úrovní jejich společenského postavení a materiálního zabezpečení.

### **Účelná dislokace vojsk**

Dislokace vojsk musí vytvářet podmínky pro rychlé přikrytí státní hranice nezbytnými silami a prostředky a pro zaujetí operační sestavy hlavními silami ve stanovených časových normách.

Je pochopitelné, že každá redislokace zasáhne velmi citlivě do rodinného života vojáků z povolání a nese s sebou i další dočasné negativní stránky, především při výchově a výcviku vojsk. Proto musíme vždy dodržovat zásadu, že změnu dislokace uskutečníme jen v situacích, zdůvodněných požadavky bojové pohotovosti.

### **Rychlé a organizované vyvedení vojsk do prostorů rozptýlení, na operační a záložní letiště a palebná postavení**

Z časových a prostorových možností nepřítelů a z možností vlastních průzkumných prostředků vyplývá, že při nejhorší variantě, zahájí-li nepřítel válku s překvapením, je nutné vyvést hlavní síly vojsk z ohrožených prostorů do 25 až 30 minut. Z toho důvodu musí všechny svazy, svazky, útvary a zařízení organizačně zabezpečit a prakticky nacvičit taková opatření, aby signály bojové pohotovosti pronikaly za 1 až 2 minuty do jednotlivce vto, vojska dovedla ve dne i v noci samostatně vyvést veškerou bojovou techniku a materiál do určených prostorů ve stanovených normách a organizovaně hájit přípravu bojové techniky k boji. Hlavní těžiště položíme do metodických a komplexních nácviků a náročných prověrek.

Zkušenosti z posledních let ukazují, že velitelé a štáby věnují tomuto kritériu značnou pozornost. Proto také dosahují kladné výsledky. Přispívají k tomu nejen dobře zpracované plány uvádění jednotlivých stupňů velení a vojsk do bojové pohotovosti, ale především dobře zvládnutá praktická část tohoto důležitého úkolu. Náročné metodické nácviky vytvořily podmínky, aby všichni příslušníci ČSLA získali nezbytné návyky a každý jednotlivec mohl samostatně a iniciativně plnit úkoly v jednotlivých prostorech.

Nemůžeme se však s dosaženými výsledky spokojit. Naopak, časové normy pro pronikání signálů, opuštění kasáren a zaujetí poplachových prostorů je třeba dále zkracovat. K urychlení pronikání signálů bojové pohotovosti budou do ČSLA postupně zaváděny nové automatické vyrozumívací prostředky.

Plnění tohoto kritéria, které je jen dílčí syntézou všech ostatních kritérií, velmi často nazýváme „bojovou pohotovostí“ a zaměňujeme za obecný tj. širší pojem „bojové pohotovosti“ (viz naše definice). Vyplývá to z toho, že plnění

tohoto kritéria můžeme měřit pevnými normami a je proto v míru jediným předmětem prověrek bojové pohotovosti vojsk. Ostatní kritéria prověřujeme v rámci inspekčních prověrek výchovy a výcviku.

Vzhledem k vžitému používání tohoto zúženého pojmu bojové pohotovosti budeme jistě i nadále používat. Je třeba však oba pojmy umět rozlišovat a jejich rozdíly vysvětlit vojskům.

**Rychlé a organizované zmobilizování vojsk, štábů, týlových a teritoriálních útvarů a zařízení** patří k důležitým prvkům bojové pohotovosti. Vzhledem k zvláštnímu charakteru těchto úkolů nebudeme se jimi zabývat, protože je objasňují příslušné směrnice a nařízení, které vydá GŠ/OMS.

#### **Důkladné všestranné znalosti nepřítele a z toho vyplývající organizace a vedení průzkumu.**

Pro zabezpečení vysoké bojové pohotovosti je nezbytné znát vojenskou politiku, stupně válečných příprav, kvalitu ozbrojených sil, zbraní a bojové techniky, vojenskou doktrínu a vojenskou vědu nepřítele, jakož i jeho bezprostřední přípravy k eventuálnímu napadení.

Každý velitelský stupeň bude mít rozdílný rozsah nezbytných znalostí o nepříteli. V ČSLA máme dostatek studijních materiálů k získání potřebných vědomostí. Je jen nutné, abychom věnovali znalosti nepřítele potřebnou pozornost a vytvářeli podmínky pro studium i pro přezkušování zadaných materiálů.

Rozhodujícím úkolem průzkumu všeho druhu je a zůstane — zjistit včas přípravy nepřítele k zahájení války v době zvýšeného napětí. Na zahájení války jsou doposud v podstatě dva názory. První vychází z možnosti nenadálého napadení (rozpoutání války). Druhý vychází z předpokladu, že i v období vědeckotechnické revoluce bude každé válce předcházet kratší či delší období zostření mezinárodního napětí, provázeného zjistitelnými bezprostředními přípravami k agresi.

K těmto názorům chceme zaujmout toto stanovisko.

Lze sice vcelku vyloučit zjednodušenou a naivní představu, že bychom se snad až po jaderných úderech nepřítele dozvěděli, že se cosi děje. Takovýto přístup by nejen přehlížel skutečnou objektivní zjistitelnost některých bezprostředních příznaků zahájení války, ale podceňoval by i průzkumné orgány socialistických zemí a jejich schopnost zhodnotit reálně situaci a signalizovat potřebu přijetí vhodných opatření. Naproti tomu počítáme, že období zostření situace může být velmi krátké. Nevylučujeme ani variantu, kdy k válce může dojít i po předchozím zmírnění napětí v mezinárodních vztazích (v průběhu jednání, která by navenek skýtala možnosti mírového řešení sporů, otázek apod.).

Proto v obou variantách je nutná vysoká bojová pohotovost. Zásady organizace a vedení průzkumu v míru řeší samostatné předpisy a proto je nebude me dále rozvádět.

#### **Schopnost včas a všemi prostředky odrazit vzdušný úder**

Významné místo při plnění tohoto úkolu náleží vojskům protivzdušné obrany státu a letectvu.

Pohotovostní systém vojsk PVOS musíme neustále zdokonalovat tak, aby se podstatně zvýšila jeho efektivnost, zejména při boji proti nízkoletícím cílům.

PVO ČSSR je součástí jednotného systému PVO členských států Varšavské smlouvy a na jeho vysoké bojové pohotovosti a účinnosti závisí splnění úkolů prvního sledu PVO.

Letectvo musí dosahovat pohotovosti k zahájení bojové činnosti v nejkratším čase. K maximálnímu omezení ztrát na letecké technice letectvo realizuje řadu opatření ke zvýšení odolnosti letectva. Rozhodujícím prvkem je zabezpečení vysoké bojové pohotovosti u stíhacího letectva k odražení prvního a dalších úderů nepřítele, u stíhacího bombardovacího a průzkumného letectva k včasnému zahájení vlastního hromadného úderu.

Stupeň pohotovosti letectva je v přímé závislosti na možnostech nepřátelských prostředků napadení. Normy vzletu vlastních pohotovostních jednotek a jejich počty musí proto zabezpečovat včasnost vzletů nejen k odražení nepřítele, ale i k vlastnímu úderu.

### **Schopnost a připravenost velitelů a štábů velet vojskům v soudobých podmínkách**

Zajištění náročných úkolů bojové pohotovosti vyžaduje nepřetržitě zdokonalovat systém velení. Zde zvláště je třeba trvale upevňovat leninský styl a metody práce, prohlubovat stranickost a jednotu politického a odborného řízení.

Důležitým úkolem je též zabezpečení vysoké úrovně operační přípravy velitelů a štábů. Pozornost soustředíme zejména na přípravu polních štábů svazů, které budou za války rozhodujícími orgány velení a řízení polních vojsk a na zvýšení úrovně řídicí práce orgánů teritoriálního velení. Zvláštní důraz klademe i na zlepšení součinnosti teritoriálních orgánů s územními politickými, státními a hospodářskými orgány a organizacemi i s polními štáby v podmínkách branné pohotovosti státu.

Obsahové zaměření operační přípravy musí vycházet z charakteru soudobého boje a zabezpečovat připravenost velitelů a štábů komplexně, včetně psychologické přípravy a zvyšování fyzické zdatnosti.

### **Úroveň vycvičenosti a sladění jednotek a útvarů**

Jedním z hlavních úkolů vysoké bojové pohotovosti zůstává i nadále polní výcvik vojsk. Jeho zaměření musí vycházet z charakteru soudobého boje a z jeho potřeb. Výcvik a výchovu přiblížíme co nejvíce skutečným polním podmínkám a tím vyzbrojíme vojáky potřebnými návyky a znalostmi.

Soudobý boj vyžaduje, aby všichni vojáci se dokonale naučili ovládat výzbroj a bojovou techniku své jednotky a dovedli ji účinně používat ve všech druzích boje ve dne i v noci. Spolu s tím budeme pokračovat ve zvyšování fyzické připravenosti všech příslušníků armády. Konkrétní úkoly tohoto kritéria pro letošní výcvikový rok stanoví RMNO a proto je nebudeme dále rozvádět. Rovněž tak úkoly technického a týlového zabezpečení bojové pohotovosti uvádějí příslušné týlové a technické předpisy a rozkazy a proto je též zde nebudeme rozvádět.

V systému upevňování a zvyšování bojové pohotovosti má významné místo i **utajení**. Z armády odešla řada nositelů státního a služebního tajemství a na jejich místa přišli noví pracovníci. Tím se okruh seznámených s utajovanými skutečnostmi značně rozšířil.

Zpravodajské služby našeho protivníka nadále pokračují ve snahách získat informace, především o ozbrojených silách, zvláště pak o stavu bojové pohotovosti. Proto musíme dodržovat všechna nařízení, aby utajované skutečnosti

byly maximálně zabezpečeny před prozrazením. Bude tím do určité míry denní operativa i zpracování dokumentace bojové pohotovosti ztíženo. Je to však nutné, nemají-li být v případné válce vojska vyváděna z podúderu z kasáren zničena v prozrazených poplachových prostorech.

Bdělost a ostrážitost je proto nutné znovu a znovu postavit na místo, které jí patří. Pravidelným školením a náročnou kontrolou je třeba vytvořit podmínky pro jejich uplatnění v denním životě.

## **Z á v ě r**

Mezinárodní vojenskopolitická situace, výsledky vědeckotechnického rozvoje i rostoucí vojenská síla a agresivita vojsk NATO vyžadují, aby armády států — účastníků Varšavské smlouvy stále zdokonalovaly svou obranyschopnost. Přislusnost ČSSR k Varšavské smlouvě je hlavní zárukou naší bezpečnosti a zabezpečuje splnění politických cílů stanovených 14. sjezdem KSČ. Proto musíme naše vztahy a vazby ke spojencům nadále prohlubovat a utužovat a hledat účinnější cesty a metody koordinace společného úsilí.

Při plánování a realizaci příprav naší vlasti k obraně v celku i v jednotlivých oblastech je nezbytné respektovat cíle a zájmy koalice, formulované jejími nejvyššími politickými a vojenskými orgány. Současně je nutné pokračovat v účelném a efektivním přebírání zkušeností spřátelených armád z příprav k obraně vlasti a jejího řízení.

Úloha a místo ČSSR v rámci koalice států — účastníků Varšavské smlouvy vyžaduje, aby branný systém státu, zvláště jeho rozhodující složky ČSLA, byl v neustálé a vysoké bojové pohotovosti.

Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po 13. sjezdu KSČ potvrzuje, že zárukou úspěšného rozvoje ČSLA a zabezpečení její vysoké bojové schopnosti je důsledné uplatňování vedoucí úlohy strany, přímého řízení ČSLA vedoucími orgány strany, nepřetržitá stranická a politická práce a účinná ideově výchovná práce v duchu marxismu-leninismu.

ČSLA, jako třídně vyhraněný mocenskopolitický nástroj socialistického státu, musí být vybudována na principu: třídní a internacionální jednoty armády a lidu, udržování stále kádrové armády, nepřetržitého zdokonalování organizační struktury a harmonického rozvoje všech druhů vojsk, přímého centralismu a nedílné velitelské pravomoci na stranickém základě, bojové pohotovosti vojsk a vysoké bdělosti, přísné vojenské kázně a jednotě výchovy a výcviku vojsk.

Splnění vytyčených úkolů je ve značné míře závislé na aktivním přístupu všech velitelů, štábů a vojsk. Proto je nutné, abychom i nadále úkolům bojové pohotovosti v celku i jejím jednotlivým kritériím věnovali vysokou pozornost a tak rozhodujícím způsobem zabezpečili splnění vojenskopolitické linie naší strany.